

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 9 päivänä toukokuuta 2011

406/2011

Sisäasiainministeriön asetus

erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta

Annettu Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2011

Sisäasiainministeriön päätöksen mukaisesti säädetään pelastuslain (379/2011) 48 §:n 4 momentin nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan pelastuslain (379/2011) 48 §:ssä tarkoitettuun pelastuslaitoksen laatimaan ulkoiseen pelastussuunnitelmaan. Sisäisen pelastussuunnitelman laatimisesta säädetään erikseen.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *tuotantolaitoksella* toiminnanharjoittajan valvonnassa olevaa aluetta, jossa vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistetaan, käsitellään tai varastoidaan yhdessä tai useammassa laitoksessa;

2) *laitoksella* tuotantolaitoksen sisäpuolella olevaa teknistä yksikköä, jossa tuotetaan, käytetään, käsitellään tai varastoidaan vaarallisia kemikaaleja, räjähteitä tai kaivannaisjätettä sekä tällaisen yksikön toiminnalle tarpeellisia laitteistoja, rakenteita, putkistoja, koneita, työkaluja, yksityisessä käytössä olevia rautatien sivuraiteita, yksikön käyttöön tarkoitettuja lastaus- ja purkauspaikkoja, lai-

tureita, varastoja tai vastaavia kelluvia tai maalle rakennettuja rakennelmia;

3) *kaivannaisjätteen jätealueella* ympäristönsuojelulain (86/2000) 45 a §:n 2 momentissa tarkoitettua suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaa kaivannaisjätteen jätealuetta;

4) *ydinlaitoksella* ydinenergialain (990/1987) 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua ydinlaitosta;

5) *ratapihalla* vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (195/2002) 32 §:n mukaista järjestykratapihaa;

6) *satama-alueella* vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä satama-alueella annetun valtioneuvoston asetuksen (251/2005) 8 §:n mukaista satamaaluetta;

7) *toiminnanharjoittajalla*:

a) oikeushenkilöä tai luonnollista henkilöä, joka valmistaa, tuo maahan, pitää kaupan, saattaa markkinoille, luovuttaa, vie maasta, varastoi, pakkaa, jakelee, pitää hallussaan, säilyttää, käyttää, kuljettaa tai muulla tavalla käsittelee vaarallista ainetta tai kemikaalia, räjähdettä tai muuta vastaavaa tuotetta taikka kaivannaisjätettä;

b) ydinenergian käyttöön oikeuttavaa luvan haltijaa;

Neuvoston direktiivi 96/82/EY (31996L0082); EYVL N:o L 10, 14.1.1997, s. 13

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/105/EY (32003L0105); EUVL N:o L 345, 31.12.2003, s. 97

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/21/EY (32006L0021); EYVL N:o L 102, 11.4.2006, s. 15

Neuvoston direktiivi 89/618/Euratom (31989L0618); EYVL N:o L 357, 7.12.1989, s. 31

8) *rataverkon haltijalla* sitä, joka tarjoaa rataverkon liikennöintiin;

9) *satamanpitäjällä* sitä, joka antaa kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista annetun lain (955/1976) tai yksityisistä yleisistä satamista annetun lain (1156/1994) mukaisen satamajärjestyksen, tai yksityistä satamatoimintaa harjoittavaa yritystä tai yhteisöä, joka ensisijaisesti käyttää määräysvaltaa tähän toimintaan käytettävällä satama-alueella;

10) *suuronnettomuudella* esimerkiksi huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä, joka seuraa ydinlaitoksen, tuotantolaitoksen, kaivannaisjätteen jätealueen, ratapihan tai satama-alueen toiminnassa esiintyvistä hallitsemattomasta tilanteesta ja joka voi aiheuttaa ihmisten terveyteen, ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuvaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vaaraa ja jossa on mukana yksi tai useampia vaarallisia aineita taikka kaivannaisjätettä;

11) *ulkoisella pelastussuunnitelmalla* pelastuslaitoksen yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa laatimaa pelastussuunnitelmaa, jossa on otettu huomioon kohteena olevan:

a) tuotantolaitoksen, ratapihan ja satama-alueen turvallisuus selvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma;

b) kaivannaisjätteen jätealueen sisäinen pelastussuunnitelma ja toimintaperiaateasiakirja; tai

c) ydinlaitoksen valmiussuunnitelma;

12) *pelastuslaitoksella* pelastuslain 25 §:n mukaista alueen pelastustoimen pelastuslaitosta;

13) *pelastusviranomaisilla* pelastuslain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettuja alueen pelastustoimen pelastusviranomaisia.

3 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman laatiminen

Alueista, joille ulkoinen pelastussuunnitelma tulee laatia, säädetään pelastuslain 48 §:ssä.

Tuotantolaitoksille, jotka sijaitsevat samalla tehdasalueella ja jotka muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden tai tuotantolaitoksille, jotka sijaitsevat niin lähellä toisiaan, että tuotantolaitoksessa tapahtuvasta onnetto-

muudesta voi aiheutua vahinkoa toisen tuotantolaitoksen alueella, voi pelastuslaitos laatia yhteisen ulkoisen pelastussuunnitelman.

Laadittaessa ulkoista pelastussuunnitelmaa 2 momentissa mainituille tuotantolaitoksille pelastuslaitoksen tulee huomioida myös samalla alueella olevat tuotantolaitokset, joista ei tarvitse laatia ulkoista pelastussuunnitelmaa, mutta joissa kuitenkin käsitellään ja varastoidaan vaarallisia kemikaaleja, ottamalla huomioon niihin kohdistuvat tai niiden aiheuttamat mahdolliset suuronnettomuus- ja muut onnettomuusvaarat.

Ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista varten tulee:

1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimittaa pelastuslaitokselle tuotantolaitoksen turvallisuus selvitys ja siitä annetut johtopäätökset;

2) Liikenteen turvallisuusviraston toimittaa pelastuslaitokselle ratapihan ja satama-alueen turvallisuus selvitys;

3) puolustushaaraesikunnan toimittaa pelastuslaitokselle vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 390/2005) 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuus selvitys tai sotilasräjähteistä annetun puolustusministeriön asetuksen (772/2009) 20 §:ssä tarkoitetut tiedot;

4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimittaa pelastuslaitokselle kaivannaisjätteen jätealueen toimintaperiaateasiakirja ja sisäinen pelastussuunnitelma;

5) ydinlaitoksen luvanhaltijan toimittaa pelastuslaitokselle Säteilyturvakeskuksen hyväksymä ydinlaitoksen valmiussuunnitelma.

Ulkoinen pelastussuunnitelma tulee laatia kahdeksan kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona pelastuslaitos on saanut käyttöönsä ydinlaitokselle, tuotantolaitokselle, ratapihalle, satama-alueelle tai kaivannaisjätteen jäte-alueelle laaditut 4 momentissa mainitut asiakirjat.

Jos sisäiseen pelastussuunnitelmaan tai valmiussuunnitelmaan tehdään muutoksia, tulee pelastuslaitoksen saattaa ulkoinen pelastussuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona toiminnanharjoittaja tai satama-alueelta satamanpitäjä on toimittanut pelastuslaitokselle asiaa koskevat tiedot.

Pelastuslaitoksen laatiessa ulkoista pelas-

tussuunnitelmaa yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa on tarvittaessa pyydettävä lausunto pelastuslain 46 §:ssä mainituilta yhteistyötahoilta.

Ulkoisen pelastussuunnitelman hyväksyy pelastuslaitos.

4 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman sisältö

Ulkoisessa pelastussuunnitelmassa on otettava huomioon seuraavat tavoitteet:

1) onnettomuudet on rajattava ja hallittava niiden seurauksien minimoimiseksi sekä ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen rajoittamiseksi;

2) on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ihmisten ja ympäristön suojaamiseksi suur-onnettomuuksien seurauksilta;

3) on annettava tarpeelliset tiedot väestölle ja toimenpiteistä vastaaville viranomaisille, laitoksille sekä muille toimijoille.

Ulkoisen pelastussuunnitelma tulee sovittaa yhteen sisäisen pelastussuunnitelman tai ydinlaitoksen valmiussuunnitelman kanssa siten, että ne muodostavat yhtenäisen ja toimivan kokonaisuuden.

Ulkoisesta pelastussuunnitelmasta tulee ilmetä vähintään:

1) alueen yleistiedot;

2) alueen pelastusorganisaatio;

3) alueella olevat suuronnettomuusvaarat;

4) millä tehtävämikkeillä olevilla henkilöillä on valtuudet toiminnanharjoittajan edustajina tuotantolaitoksessa, ydinlaitoksessa, kaivannaisjätteen jätealueella ja ratapihalla tai satamanpitäjän edustajina satama-alueella käynnistää pelastustoimet alueella;

5) millä tavalla mahdollisista onnettomuuksista saadaan asianosaisille tieto nopeasti, miten hälytykset annetaan ja miten apua kutsutaan;

6) miten ulkoisen pelastussuunnitelman toteuttamiseksi tarvittavat voimavarat sovitaan yhteen;

7) miten alueella tapahtuvaa pelastustoimintaa tuetaan;

8) miten alueen ulkopuolella toteutetaan pelastustoimintaa ja miten toimitaan onnettomuusskenaarioiden mukaisissa tilanteissa;

9) miten väestöä varoitetaan, miten väes-

tölle annetaan tietoja onnettomuudesta ja sen vaikutuksista ja millaisia toimintaohjeita väestölle annetaan;

10) miten muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden pelastustoiminnasta vastaaville viranomaisille tiedotetaan tuotantolaitoksessa tapahtuvasta suuronnettomuudesta, jolla voi olla vaikutuksia yli valtion rajojen.

5 §

Valmisteluvaiheen kuuleminen ja asiakirjojen nähtäville asettaminen

Ulkoisen pelastussuunnitelman valmisteluvaiheessa pelastuslaitoksen tulee järjestää yleinen kuulemistilaisuus sekä asettaa ulkoisen pelastussuunnitelman luonnos julkisesti nähtäväksi. Pelastussuunnitelma tulee asettaa nähtäväksi myös, jos siihen tarkastamisen yhteydessä on tehty oleellisia muutoksia.

Kuulemistilaisuudesta tulee ilmoittaa paikakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä, kunnan ilmoitustaululla ja kunnan internetsivuilla vähintään 14 päivää ennen kuulemistilaisuutta. Ilmoituksesta tulee selvitä suunnitelman tarkoitus sekä seuraavat tiedot:

1) kohteena oleva alue;

2) suunnittelusta vastaava viranomainen ja muut asianosaiset tahot;

3) mistä saa asiaa koskevia lisätietoja;

4) paikka, jossa asiakirjat ovat nähtävänä, ja aika, jonka ne ovat nähtävänä;

5) kuulemistilaisuuden paikka ja aika;

6) mielipiteen esittämismuoto, määräaika ja yhteystiedot.

Asiakirjan nähtäville asettamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 62 §:ssä. Asiakirjan tulee lisäksi olla nähtävillä pelastuslaitoksen internet-sivuilla. Salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentissa.

6 §

Ulkoisista pelastussuunnitelmista tiedottaminen ja niiden tarkistaminen

Ulkoisista pelastussuunnitelmista tulee tiedottaa kaikille henkilöille ja yhteisöille mukaan lukien 3 §:n 3 momentissa mainitut tuo-

tantolaitokset, joiden turvallisuuteen suuronnettomuus voi vaikuttaa.

Tiedottaminen tulee tehdä uudelleen, kun ulkoisiin pelastussuunnitelmiin tehdään oleellisia muutoksia, kuitenkin vähintään viiden vuoden välein. Kielilain (423/2003) mukaisesti väestölle annettavat toimintaohjeet suuronnettomuuden varalta tulee olla molemmilla kansalliskielillä.

Väestön turvallisuuden kannalta keskeisten tietojen tulee olla jatkuvasti väestön saatavilla ainakin pelastuslaitoksella ja pelastuslaitoksen internet-sivuilla.

Tuotantolaitosten ulkoisista pelastussuunnitelmista tulee lisäksi antaa riittävät tiedot niille Euroopan unionin jäsenvaltioille, jotka saattavat joutua alttiiksi alueella syntyvän suuronnettomuuden rajat ylittävälle vaikutukselle.

Ulkoiset pelastussuunnitelmat tulee tarkastaa ja saattaa ajan tasalle vähintään kolmen vuoden välein. Tarkistamisessa tulee ottaa huomioon alueella, pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa sekä uuden tekniikan ja tietämyksen soveltamisessa tapahtuneet muutokset.

7 §

Ulkoisten pelastussuunnitelmien toteutumisen valvonnassa tarvittavien tietojen ilmoittaminen

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, Liikenteen turvallisuusviraston ja puolustushaarasikunnan tulee ilmoittaa vuosittain maaliskuun loppuun mennessä asianomaiselle aluehallintovirastolle sen toimialueella olevat tuotantolaitokset, ratapihat ja satama-alueet, joista vaaditaan turvallisuusselvitys.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee ilmoittaa vuosittain maaliskuun loppuun mennessä asianomaiselle aluehallintovirastolle ne kaivannaisjätteen jätealueet, joista vaaditaan toimintaperiaateasiakirja.

Säteilyturvakeskuksen tulee ilmoittaa vuosittain maaliskuun loppuun mennessä asianomaiselle aluehallintovirastolle ne ydinlaitokset, joista vaaditaan valmiussuunnitelma.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitetuista tiedoista tulee käydä ilmi alueen sijaintikunta ja osoitetiedot.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos tietoihin ei ole tullut muutoksia edellisen ilmoituksen jälkeen.

Pelastuslaitoksen tulee toimittaa ulkoiset pelastussuunnitelmat aluehallintovirastolle arvioitaviksi. Aluehallintoviraston tulee arvioida ulkoiset pelastussuunnitelmat ja toimittaa ne tarvittaessa täydentämistä varten pelastuslaitokselle. Aluehallintoviraston tulee toimittaa ulkoisista pelastussuunnitelmista selvitys vuosittain toukokuun loppuun mennessä sisäasiainministeriölle.

8 §

Harjoitukset

Ulkoisen pelastussuunnitelman tulee sisältää suunnitelma suuronnettomuusharjoitusten järjestämiseksi. Suunnitelmassa tulee olla tiedot harjoitukseen osallistuvista tahoista, harjoituksen toteutustavasta ja laajuudesta sekä ajankohdasta ja paikasta.

Harjoitukset tulee toteuttaa yhteistoiminnassa toiminnanharjoittajan ja pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten kanssa vähintään kerran kolmessa vuodessa. Harjoitukset toteutetaan ratapihalla yhteistoiminnassa toiminnanharjoittajan ja rataverkon haltijan sekä pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten kanssa ja satama-alueella yhteistoiminnassa satamanpitäjän sekä pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten kanssa.

Harjoituksista on laadittava raportti. Harjoitusten perusteella ulkoiset pelastussuunnitelmat tarkistetaan tarvittaessa.

Aluehallintoviraston tulee valvoa ja seurata suuronnettomuusharjoitusten valmistelua, toteutusta ja tasoa sekä tarpeen mukaan osallistua niihin.

Aluehallintoviraston tulee antaa sisäasiainministeriölle toteutuneista harjoituksista selvitys vuosittain toukokuun loppuun mennessä.

9 §

Toimenpiderekisteriin merkitseminen

Pelastusviranomaisen tulee tallentaa pelas-

tuslain 91 §:ssä tarkoitettuun toimenpiderekisteriin tapahtuneista suuronnettomuuksista vähintään seuraavat tiedot:

1) suuronnettomuuden päivämäärä, kellonaika ja paikka sekä kyseessä olevan alueen nimi ja osoite;

2) lyhyt kuvaus suuronnettomuuden olosuhteista ja kulusta, mukaan lukien selostus vaarallisista ja haitallisista aineista, joita siinä oli mukana;

3) henkilövahingot;

4) välittömät ympäristövahingot;

5) omaisuusvahingot;

6) valtakunnan rajojen ulkopuolelle ulottuvat vaikutukset;

7) lyhyt kuvaus toteutetusta pelastustoiminnasta sekä välittömästi toteutettavista varotoimenpiteistä, joilla estetään onnettomuuden toistuminen.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2011

Sisäasiainministeri *Anne Holmlund*

10 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011. Tällä asetuksella kumotaan sisäasiainministeriön asetus vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuuksien torjunnasta (541/2008).

Puolustusvoimien tuotantolaitokselle, järjestelyratapihalle ja satama-alueelle laadittavan ulkoisen pelastussuunnitelman laatimiseen liittyvästä kahden vuoden määräajasta on säädetty pelastuslain 112 §:n 3 momentin 15 kohdassa.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Yli-insinööri Kristine Jousimaa